

№3

MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR

ILMIY ELEKTRON JURNALI

ISSN: 2181-3965
VOLUME 5
TOSHKENT 2026

“MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR” ILMIY ELEKTRON JURNALI TAHRIRIYAT KENGASHI RAISI

To‘lqin Zakirovich Teshabayev – tahririyat kengashi raisi. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI

Mehmonov Sultonali Umaraliyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘quv ishlari bo‘yicha birinchi prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abdurahmanova Gulnora Qalandarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Karimova Komila Daniyarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Yoshlar masalalari va ma‘naviy-marifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Hududiy ta‘lim masalalari va markazlar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sindarov Sherzod Egamberdiyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Infratuzilmalarni rivojlantirish va iqtisod ishlari bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Saparov Aktam Jo‘rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori

Islamkulov Alimnazar Xudjamuratovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Pardayev Abdunabi Xoliqovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Kuziyev Islomjon Ne‘matovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Baymurotov Tursunbay Maxkambayevich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Omonov Akrom Abdinazarovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Qongratbay Avezimbetovich – texnika fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Jumayev Nodir Xosiyatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi deputati

Haydarov Nizomiddin Hamroyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Raviprakash G. Dani – Xalqaro ta‘lim konsultanti, professor (AQSH)

Bagautdinova Nailya Gumerovna – Qozon federal universiteti Boshqaruv, iqtisodiyot va moliya instituti direktori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Rossiya Federatsiyasi)

Sharifzoda Mu‘min Mashokir – Tojik davlat huquq, biznes va siyosat instituti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Tojikiston Respublikasi)

Maley Elena Borisovna – Polotsk davlat universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent (Belarus Respublikasi)

Asif Mahbub Karim – Malayziya Menejment va tadbirkorlik universiteti professori (Malayziya qirolligi)

Piter Xayk – Yevropa amaliy fanlar va menejment instituti ilmiy ishlar bo‘yicha prorektori (Chexiya Respublikasi)

Yavuz Demirel – Kastamonu universiteti professori (Turkiya Respublikasi)

Jo‘rayev Abdug‘affor Safarovich – Termez agrotexnologiyalar va Innovatsion rivojlanish instituti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ismanov Ibroxim Nabiyeovich – Farg‘ona politexnika instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xayriddinov Azamat Botirovich – Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti prorektori iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Tashnazarov Samiddin Nizamovich – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nurmanov Ulug‘bek Anorbayevich - Bank-moliya akademiyasi “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida professori, iqtisodiyot fanlari doktori

Yakubova Nargiz Tursunbayevna – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Mamatov Baxadir Safaraliyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qiyosov Sherzod Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Urazaliyev Kamoliddin Tajikulovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

JURNAL TAHRIRIYATI

Saparov Aktam Jo‘rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori, dotsent

Avlokulov Anvar Ziyadullayevich – ilmiy muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Aliqulov Mehmonali Salohiddin o‘g‘li – mas’ul muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Buxorova Moxira Samandarovna – muharrir

O‘zbekiston Respublikasi OAK Rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 364-son qarori bilan “Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari yuzasidan assosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali

23.11.2022-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №R-566966 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: №049864

MUNDARIJA

1.	Шаисламова Наргиза Кабиловна	Тижорат банклари рискларини баҳолашда стресс-тест усулидан самарали фойдаланиш	7
2.	Ashurova Nargiza Chori qizi	O‘zbekiston turizm xizmatlari bozorida gastronomik turizmi rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari	19
3.	Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	Oliy ta‘lim muassasalarida ichki audit tizimini raqamlashtirish mexanizimini takomillashtirish	24
4.	Sobirov Otabek Olimjonovich	Boshqaruv hisobini tashkil etishning konseptual asoslari	36
5.	Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Boqiyeva Zuhra Soxibjon qizi	Iqlim o‘zgarishining iqtisodiyotga ta’siri	41
6.	Xalimov Shaxboz Xalimovich	Qishloq joylarida turizm xizmatlarini rivojlantirishning xorij tajribalari	48
7.	Kenjayev Ikrom Ergashboyevich	Hududlarda investitsiya mexanizmlarini takomillashtirishning institutsional va moliyaviy omillari	53
8.	Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Normatov Muslimbek No‘rbo‘ta o‘g‘li	Kredit riski	60
9.	Курбонов Саид Акбарович	АҚШ федерал резерв тизими (ФРТ) ва унинг иктисодиётга таъсири	67
10.	Bekmurodova Feruza Azamat kizi, Kadambaeva Charos Masharip kizi	Economic cooperation practices and development trends in Middle Eastern countries	73
11.	Mardonova Malika Asatilloevna	Xavfsiz turizm tushunchasining nazariy-uslubiy asoslari	80
12.	Alimov Baxodir Batirovich	Rivojlangan sug‘urta kompaniyalarining moliyaviy holati va samaradorlik ko‘rsatkichlari tahlili	85
13.	Narziyev Abror Baxtiyorovich	Moliyaviy bozorlardagi volatillik dinamikasining GARCH modellari asosida empirik tahlili	95
14.	Xoldorova Kamola Jamoliddin qizi, Murodova Dilnoza Choriyevna	O‘zbekistonda tijorat banklarini transformatsiya qilishning dolzarb masalalari	106
15.	Юсупов Бехзод Юсуп угли	Финтех-ориентированная модель комплексной оценки кредитоспособности корпоративных клиентов и её влияние на эффективность банковских решений	112
16.	Ташбаева Рано Гайбуллаевна, Ташбаев Улугбек Ванситович	Цифровая оценка конкурентоспособности предприятий HoReCa на основе Open Data и онлайн-платформ (на примере г. Ташкента)	120
17.	Баракаев Отабек Отакулович	Ўзбекистонда аудиторлик хизматлар бозорининг 2020-2025 йилларга тахлили ва уни такомиллаштириш йўналишлари	127
18.	Muradov Botir Hayat	Yevropa iqtisodiyotining yashil transformatsiyasida iqlim o‘zgarishi bilan bog‘liq fizik va moliyaviy risklar tahlili	140
19.	Isroiljonov Murodil Qosimjon ugli	Household Consumption, Imports, and Gross Capital Formation in Uzbekistan: Evidence from an ARDL Model	148
20.	Чориева Нигина Қахрамановна	Классик иктисолий назариялар асосида тадбиркорлик субъектларининг экспорт салоҳиятидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш хусусиятлари	155

21.	Chintemirova Diyora Shuxrat qizi	Hududlar kesimida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining rivojlanish tendensiyalari	160
22.	Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	Soliqli daromadlar oshishida sheringning iqtisodiy imkoniyatlari	166
23.	Кузиева Динора Баходировна	Узоқ муддатли активларни баҳолаш тартибини такомиллаштириш	173
24.	Умарова Гулзодахон Қодирбековна	Кичик бизнесни муқобил молиялаштиришнинг илғор хорижий тажрибалари	181
25.	Murtozayeva Zarnigor Komol qizi	Tashabbusli budget mablag'larini ijtimoiy ehtiyojlar asosida manzilli taqsimlash mexanizmlarini takomillashtirish	187
26.	Baytanov O'ralboy Miraqul o'g'li	Sanoat korxonalarida mahsulot sifatini boshqarishning zamonaviy metodologik yondashuvlari	193
27.	Mardonov Akromjon Nusrat ogli	The impact of fiscal policy on the national economy	201
28.	Ostonaqulov Dilshod Ismatilla o'g'li	O'zbekiston respublikasining aholi hayot sifati va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni statistik baholash	206
29.	Babaxanova Nozima Saidakbarovna	Milliy fond bozorida aksiyalarni ommaviy joylashtirish mexanizmlarini transformatsiya qilish yo'llari	213
30.	Tilabov Nasrulla Tashmurotovich	O'zbekistonda davlat qarz portfelini risk-diyagnostika asosida boshqarish metodologiyasini takomillashtirish	220
31.	Rahmonova Durdona Hasan kizi	Effective management of investment opportunities and regional economic diversification: evidence from the kashkadarya region	226
32.	Xamdamov Omonullo Ne'matullayevich	Kapital bozorida moliyaviy resurslar jalb qilishning xalqaro amaliyot tajribalari	233
33.	Achilov Dilshod Marufovich	Innovatsion faoliyatning moliyaviy ta'minot manbalari va ularni samarali boshqarish yo'llari	244
34.	Baratova Zumrat Xalmetjanovna	Innovatsion faoliyat bilan bog'liq moliyaviy risklarni boshqarish	253
35.	Mavlyanova Yulduzxon Turg'unovna	Moliyaviy resurslarni samarali boshqarishda ERP (Enterprise Resource Planning) mexanizmidan foydalanish istiqbollari	261
36.	Ishniyazov Otabek Baxodirovich	Bank faoliyatida risklarning turlari, ularni samarali boshqarish	268
37.	Baxriddinov Kamoliddin Baxriddin o'g'li	Aksiyadorlik jamiyatlarida investitsiyaviy qaror qabul qilish amaliyotining tahlili	275
38.	Qudratova Feruza Nasriddinovna	Financing decisions and value creation in an emerging economy: Evidence from the capital structure of Uzauto Motors	283
39.	Xasanov Komil Mutalibjanovich	Chiqindilarni boshqarishda yevropa ittifoqi tajribasi va uni o'zbekiston sharoitida qo'llash	591
40.	Orzukulova Zumrad Abdukhalik kizi, Azimova Nozimakhon Alisher kizi	Strategic brand management: review of keller's brand equity model and Aaker's brand identity system	297
41.	Ollokulova Feruza Mansurovna	Davlat xususiy sheriklik rivojlanishining xorij tajribasi va undan O'zbekiston amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	302
42.	Umurzakova Dildora Sultonmaxmudovna	Raqamli iqtisodiyot sharoitida ayollar bandligiga doir muammolarning asosiy yo'nalishlari	310
43.	Jo'rayeva Zarifa Bahodir qizi	Tijorat banklarida kredit xizmatlari amaliyotining dolzarb masalalari	317

44.	Tureev Azizbek Abatovich	Qoraqalpog‘iston Respublikasida mevachilik tarmog‘ini klasterlashning iqtisodiy samaradorligini baholash	324
45.	Mirzataev Muratbaevich	Salamat Ekologik muammolar sharoitida qishloq xo‘jaligi barqarorligini ta‘minlashda smart texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-uslubiy asoslari	329
46.	Komekova Gulzira Sharbaevna	Raqamlashtirilgan logistika tizimlari asosida sabzavotchilik mahsulotlari bozorining samaradorligini oshirish yo‘llari	335
47.	Qidirmiyazov Sherniyazovich	Ajiniyaz Qoraqalpog‘iston Respublikasida qurilish sohasining rivojlanish holati va sun‘iy intelkt asosida xizmat kursatishni rivojlantirish istiqbollari	340
48.	Розиков Жалил Жалолович	Вопросы реформирование бухгалтерского учета в сельском хозяйстве	346
49.	Karimov Gapardjonovich	Eminjon Sanoat korxonalarida moliyaviy tahlil axborot tizimini takomillashtirish masalalari	351
50.	Toshev Nurbek Janon o‘g‘li	Qashqadaryo viloyatida turizm samaradorligi indeksi (TEI) asosida mintaqaviy turizm rivojlanishi dinamikasini baholash	359
51.	Kurbonova Malika Akhmad kizi	Comprehensive methodology for assessing the effectiveness of digital economy technology implementation in regional economic development	365
52.	Isakova Naima Ikromjonovna	Xizmat ko‘rsatish korxonalarida turizmni rivojlantirish uchun strategik marketing dasturini ishlab chiqish va uni takomillashtirish yo‘llari	371
53.	Sultanova Nigora Xikmatxo‘ja qizi	Xarajatlar hisobida ABC va BSC tizimlari integrativ tahlili	377
54.	Muminova Parvina Ilhom qizi	Bank majburiyatlari hisobi va ichki auditini takomillashtirish	383
55.	Abduraxmonova Alimov Baxodirovich	Munisa, Ulug‘bek Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko‘rsatish korxonalarida biznesni rivojlantirish tamoyillari va bosqichlari	389
56.	Axmedov Shoymurod Azamat o‘g‘li	Tijorat banklarida investitsiya loyihalarini moliyalashtirish samaradorligini takomillashtirish yo‘llari	395
57.	Xamdamov Komilovich	Shavkat Aholini ijtimoiy himoyalash moliyaviy mexanizmi samaradorligini baholashning nazariy-metodologik asoslari	402
58.	Ruziyev G‘anisher Usarovich	Soliqlar vositasida tadbirkorlikni rivojlantirish va bandlikni ta‘minlash orqali daromadlarni oshirish hamda kambag‘allikni qisqartirish masalalari	411
59.	Atamuratova Muzafarovna	Gulrux Kichik biznes tizimlarining iqtisodiy mohiyati va ularni modellashtirish bo‘yicha zamonaviy xorij tajribasi	419
60.	Mirzayeva Charos G‘ayrat qizi	Savdo va xorijiy investitsiyalarning iqtisodiy o‘shisdagi o‘rni: Janubiy Koreya va O‘zbekiston misolida qiyosiy ekonometrik tahlil	424
61.	Toshpulatov Akromovich	Davron Islom moliyasida risklarni boshqarish	437
62.	Amir Xudaykulov	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga muvofiq EBITda indikatorini hisobga olishning o‘ziga xos xususiyatlari	451

QISHLOQ JOYLARIDA TURIZM XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJ TAJRIBALARI

Xalimov Shaxboz Xalimovich

*raqamli iqtisodiyot” kafedrası
dotsenti v.b., PhD*

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

E-mail: shaxbozxalimov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu ishda qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha xorij tajribalari o'rganilgan. Italiya, Fransiya, Yaponiya, Turkiya va Janubiy Koreya misolida agriturizm, ekoturizm, raqamli va qishloq turizmi modellari tahlil qilingan. Qishloq turizmini muvaffaqiyatli rivojlantirish omillari sifatida davlat qo'llab-quvvatlashi, infratuzilma, raqamlashtirish va mahalliy jamoalar ishtiroki aniqlangan. Natijada O'zbekiston sharoitiga moslashtirilishi mumkin bo'lgan samarali mexanizmlar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: qishloq turizmi, agriturizm, ekoturizm, raqamlashtirish, infratuzilma, davlat qo'llab-quvvatlashi, xorij tajribasi.

ИНОСТРАННЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ В СЕЛЬСКИХ РАЙОНАХ

Халимов Шахбоз Халимович

кандидат наук

доцент кафедры цифровая экономика, PhD

Самаркандский институт

экономики и сервиса

E-mail: shaxbozxalimov@gmail.com

Аннотация. В данной работе исследуются зарубежные практики развития туристических услуг в сельской местности. Рассматриваются модели агротуризма, экотуризма, цифрового и сельского туризма в таких странах, как Италия, Франция, Япония, Турция и Южная Корея. Проведен анализ факторов успешного развития сельского туризма, включая государственную поддержку, инфраструктуру, цифровизацию и участие местных сообществ. В результате выявлены эффективные механизмы, которые могут быть адаптированы к условиям Узбекистана, и предложены практические рекомендации по развитию сельского туризма.

Ключевые слова: сельский туризм, агротуризм, экотуризм, цифровизация, инфраструктура, государственная поддержка, зарубежный опыт.

FOREIGN EXPERIENCES OF DEVELOPING TOURISM SERVICES IN RURAL AREAS

Khalimov Shakhboz Khalimovich

Associate Professor of the

"Digital Economy" Department, PhD

Samarkand Institute of Economics and Service

E-mail: shaxbozxalimov@gmail.com

Abstract. This study examines international practices in the development of rural tourism services. It analyzes agritourism, ecotourism, digital, and village tourism models in countries such as Italy, France, Japan, Turkey, and South Korea. The research identifies key factors of successful

rural tourism development, including government support, infrastructure, digitalization, and local community involvement. As a result, effective mechanisms are identified that can be adapted to the conditions of Uzbekistan, and practical recommendations are proposed.

Keywords: *rural tourism, agritourism, ecotourism, digitalization, infrastructure, state support, international experience.*

Kirish

So‘nggi yillarda jahon miqyosida turizm sohasi iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sifatida e‘tirof etilmoqda. Ayniqsa, qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirish (rural tourism) ko‘plab davlatlar uchun muhim strategik yo‘nalishga aylangan bo‘lib, u hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi bandligini oshirish va madaniy merosni saqlashda muhim rol o‘ynamoqda.

Xorijiy tajriba shuni ko‘rsatadiki, qishloq turizmini muvaffaqiyatli rivojlantirishda davlat siyosati, infratuzilma, raqamli texnologiyalar va mahalliy jamoalarning faol ishtiroki muhim ahamiyatga ega. Bu borada Italiya agriturizm modeli, Fransiya qishloq mehmon uylari tizimi hamda Yaponiyaning “satoyama” konsepsiyasi xalqaro miqyosda samarali tajriba sifatida tan olingan.

Shuningdek, Turkiya va Janubiy Koreya kabi davlatlarda qishloq turizmi raqamli texnologiyalar bilan integratsiya qilingan holda rivojlanib, turistlar uchun qulay va zamonaviy xizmatlar tizimi shakllantirilgan. Bu tajribalar qishloq hududlarida turizmni rivojlantirishda innovatsion yondashuvlarning muhimligini ko‘rsatadi.

O‘zbekistonda ham qishloq turizmini rivojlantirish uchun katta tabiiy va madaniy salohiyat mavjud. Biroq xorij tajribasini o‘rganish va uni milliy sharoitga moslashtirish qishloq turizm xizmatlarini yanada samarali tashkil etish imkonini beradi. Shu sababli, qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirishning xorij tajribalarini o‘rganish, ularning muvaffaqiyatli jihatlarini tahlil qilish va milliy amaliyotga joriy etish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

Adabiyotlar sharhi

Qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirish bo‘yicha xorij tajribalari ilmiy adabiyotlarda “rural tourism”, “agritourism” va “community-based tourism” yo‘nalishlari doirasida keng tahlil qilingan. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, qishloq turizmi nafaqat iqtisodiy o‘rishni ta‘minlaydi, balki madaniy merosni saqlash va ekologik barqarorlikni mustahkamlashga ham xizmat qiladi.

Jahon turizm tashkiloti hisobotlarida qishloq turizmi mahalliy iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishning samarali vositasi sifatida baholanadi. Ushbu manbalarda qishloq hududlarida turizmni rivojlantirish uchun infratuzilma, raqamli texnologiyalar va mahalliy hamjamiyat ishtirokining uyg‘unligi muhim omil ekanligi ta‘kidlanadi.

Xorijiy olimlardan Lane (1994) va Roberts & Hall (2001) qishloq turizmini barqaror rivojlanish modeli sifatida tahlil qilib, uning asosiy xususiyatlari sifatida kichik masshtab, mahalliy resurslarga tayanish va ekologik muvozanatni ko‘rsatgan. Ularning fikricha, qishloq turizmi yirik turistik oqimlardan farqli ravishda individuallik va autentiklikka asoslanadi.

Italiya bo‘yicha ilmiy ishlarda agriturizm modeli fermer xo‘jaliklarini turizm faoliyati bilan integratsiya qilish orqali qo‘shimcha daromad manbai yaratishi asoslab berilgan. Fransiya tajribasida esa qishloq mehmon uylari va “Gîtes de France” tizimi qishloq hududlarida turizmni rivojlantirishning samarali modeli sifatida ko‘rsatiladi.

Yaponiya bo‘yicha tadqiqotlar qishloq hududlari va tabiat uyg‘unligini saqlagan holda turizmni rivojlantirish mumkinligini ko‘rsatadi. Bu model ekologik barqarorlik va madaniy an‘analarni saqlashga asoslangan. Shuningdek, Janubiy Koreya va Turkiya tajribalarida raqamli texnologiyalar, smart turizm tizimlari va davlat qo‘llab-quvvatlashi qishloq turizmining muhim drayverlari sifatida baholanadi.

O‘zbekiston bo‘yicha ilmiy ishlar esa mamlakatda qishloq turizmini rivojlantirish uchun

katta salohiyat mavjudligini, biroq infratuzilma va raqamli integratsiyani yanada kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi. Umuman olganda, adabiyotlar tahlili qishloq turizmini rivojlantirishda xalqaro tajriba innovatsion yondashuvlar, mahalliy resurslardan samarali foydalanish va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlariga asoslanishini tasdiqlaydi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalarni o'rganish uchun kompleks ilmiy yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini turizm iqtisodiyoti, hududiy rivojlanish nazariyalari hamda barqaror turizm konsepsiyalari tashkil etdi.

Tahlil va natijalar

O'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha xorij tajribalari turli modellarga asoslangan bo'lib, ularning har biri o'ziga xos ijtimoiy-iqtisodiy natijalarni ta'minlaydi. Umuman olganda, muvaffaqiyatli tajribalarda uchta asosiy omil ustunlik qiladi: davlat qo'llab-quvvatlashi, mahalliy resurslardan samarali foydalanish va innovatsion yondashuvlarning joriy etilishi.

Tahlil natijalariga ko'ra, Italiya tajribasida agriturizm modeli qishloq xo'jaligi va turizmni integratsiya qilish orqali fermer xo'jaliklari daromadini oshirishga xizmat qilgan. Bu model kichik oilaviy bizneslarni rivojlantirish va qishloq aholisining bandligini ta'minlashda samarali ekanligi bilan ajralib turadi.

Fransiya tajribasida “Gîtes de France” tizimi orqali qishloq mehmon uylari tarmog'i shakllantirilib, ichki va tashqi turistlar uchun yuqori sifatli xizmatlar yaratilgan. Bu tizim qishloq hududlarida turizm infratuzilmasining barqaror rivojlanishini ta'minlagan.

Yaponiya tajribasi shuni ko'rsatdiki, “satoyama” modeli tabiiy muhit va inson faoliyati uyg'unligini saqlagan holda ekologik turizmni rivojlantirishga qaratilgan. Bu yondashuv ekologik barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Turkiya va Janubiy Koreya tajribalarida raqamli texnologiyalar va smart turizm tizimlarining joriy etilishi qishloq turizmi samaradorligini sezilarli darajada oshirgan. Onlayn platformalar, raqamli marketing va elektron xizmatlar turistlar oqimini ko'paytirishga xizmat qilgan.

1-jadval.

Qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirishning xorij tajribalari*

№	Mamlakat	Qo'llanilgan model	Asosiy natijalar	Samaradorlik omillari
1	Italiya	Agriturizm (qishloq xo'jaligi + turizm integratsiyasi)	Fermerlar daromadi oshdi, qishloq bandligi yaxshilandi	Oilaviy biznes, mahalliy resurslardan foydalanish
2	Fransiya	“Gîtes de France” (qishloq mehmon uylari tizimi)	Ichki va tashqi turistlar oqimi oshdi	Kuchli infratuzilma va standartlashtirilgan xizmat
3	Yaponiya	Satoyama (ekologik qishloq turizmi)	Ekoturizm rivojlandi, tabiat saqlab qolindi	Ekologik muvozanat va madaniy an'analar
4	Turkiya	Qishloq turizmi dasturlari	Qishloq hududlari iqtisodiy faollashdi	Davlat qo'llab-quvvatlashi va marketing
5	Janubiy Koreya	Smart turizm (raqamli yechimlar)	Turistlar oqimi va xizmat sifati oshdi	Raqamli platformalar va innovatsiyalar
6	O'zbekiston	Rivojlanayotgan qishloq turizmi modeli	Turizm salohiyati yuqori, rivojlanish bosqichida	Tabiiy resurslar, islohotlar, infratuzilma

*Muallif ishlanmasi

O‘zbekiston sharoitida olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, mamlakatda qishloq turizmini rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjud bo‘lib, ayniqsa agroturizm va ekoturizm yo‘nalishlari istiqbolli hisoblanadi. Biroq infratuzilma yetishmovchiligi, raqamli xizmatlarning to‘liq rivojlanmaganligi va kadrlar malakasining yetarli emasligi asosiy muammolar sifatida qayd etildi.

Tahlil natijalari shuni tasdiqlaydiki, qishloq turizmini rivojlantirishda xorij tajribasi innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining uyg‘unlashuvi eng muhim omil hisoblanadi. Shu asosda milliy amaliyotda ham kompleks yondashuvni joriy etish zarur.

Keltirilgan jadval xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirishning asosiy modellari va ularning natijalarini tahlil qilish imkonini beradi. Umumiy xulosaga ko‘ra, qishloq turizmi rivojlangan davlatlarda muvaffaqiyatga erishish ko‘proq uchta asosiy yo‘nalishga bog‘liq: iqtisodiy integratsiya, davlat qo‘llab-quvvatlashi va innovatsion yondashuvlar.

Xulosa

O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, qishloq joylarda turizm xizmatlarini rivojlantirish bo‘yicha xorijiy tajribalar turli modellarga asoslangan bo‘lib, ularning barchasida umumiy muvaffaqiyat omillari mavjud. Italiya, Fransiya, Yaponiya, Turkiya va Janubiy Koreya tajribalari qishloq turizmi iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy jihatdan katta samara berishini tasdiqlaydi. Ushbu mamlakatlarda qishloq turizmi infratuzilma, raqamli texnologiyalar, davlat qo‘llab-quvvatlashi va mahalliy jamoalar ishtiroki asosida rivojlangan.

O‘zbekiston sharoitida esa qishloq turizmini rivojlantirish uchun katta tabiiy va madaniy salohiyat mavjud bo‘lsa-da, ushbu imkoniyatlardan to‘liq foydalanish uchun tizimli yondashuv zarur. Xususan, infratuzilma va raqamli xizmatlar yetarli darajada rivojlanmaganligi ayrim muammolarni keltirib chiqarmoqda. Umuman olganda, xorij tajribasi qishloq turizmi barqaror rivojlanishi uchun innovatsion yondashuvlar va kompleks davlat siyosati muhim ekanini ko‘rsatadi.

Yuqorida keltirilgan xulosalardan kelib chiqqan holda quydagi takliflar ishlab chiqildi:

Birinchiidan, qishloq hududlarida turizm infratuzilmasini rivojlantirish, jumladan yo‘llar, mehmonxona va servis xizmatlarini modernizatsiya qilish zarur.

Ikkinchiidan, Italiya va Fransiya tajribasi asosida agriturizm va qishloq mehmon uylari tizimini keng joriy etish maqsadga muvofiq.

Uchinchiidan, Yaponiya tajribasidan kelib chiqib, ekologik barqarorlikni ta‘minlash va tabiatni muhofaza qilishga asoslangan turizmni rivojlantirish lozim.

To‘rtinchiidan, Janubiy Koreya va boshqa rivojlangan davlatlar tajribasiga asoslanib, raqamli turizm platformalari, mobil ilovalar va onlayn bron tizimlarini keng joriy etish kerak.

Beshinchiidan, Jahon turizm tashkiloti tavsiyalariga muvofiq ravishda davlat-xususiy sheriklikni kuchaytirish va mahalliy aholini turizm faoliyatiga keng jalb etish lozim.

Xulosa qilib aytganda, xorij tajribasini milliy sharoitga moslashtirish orqali O‘zbekistonda qishloq turizmini barqaror va raqobatbardosh darajada rivojlantirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Agzamova Nargiza Gapurovna QISHLOQ TURIZMINI RAQAMLASHTIRISHDA XORIJ TAJRIBASINI O‘RGANISH // Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика). 2024. №7. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/qishloq-turizmini-raqamlashtirishda-xorij-tajribasini-orginish>

2. Xudaynazarova Dilorom Xayrullaevna. TURIZM QISHLOQLARINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASIVA UNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI. (2026). Marketing Jurnali, 3. <https://marketingjournal.uz/index.php/mj/article/view/876>

3. Sotvoldiyeva Muyassar Xamid Qizi QISHLOQ JOYLARDA TURIZMNING RIVOJLANISHI // newjournal. 2025. №1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/qishloq-joylarda-turizmning-rivojlanishi>

4. Трухачев Александр Владимирович Концепции и модели развития сельского туризма за рубежом // Сервис в России и за рубежом. 2016. №7 (68). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/kontseptsii-i-modeli-razvitiya-selskogo-turizma-za-rubezhom>

5. Ларина Елена Валерьевна Развитие сельского туризма: отечественный и зарубежный опыт // Вестник науки и образования. 2018. №2 (38). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-selskogo-turizma-otechestvennyy-i-zarubezhnyy-opyt>

